

SILNIČNÍ ZAŘÍZENÍ: OD ZNAČKY NF KE ZNAČCE CE

Revue générale 1999, č. 778, str.36

Philippe Jérôme, vedoucí delegát v asociaci ASQUER

Úvod

Již po několik roků poskytuje značka NF u materiálů pro vodorovné dopravní značení, na svislých dopravních značkách, na kovových silničních záchytných systémech profilu A nebo B a na dalších výrobcích komplexu silničního zařízení hlavním dodavatelům (státu, nižším územním celkům) i uživatelům bezpečnostní záruky a osvědčení o způsobilosti pro používání těchto výrobků. Tato značka se na druhé straně zařazuje do povinného systému předběžné homologace výrobků silničního zařízení a systémů jeho instalace na pozemní komunikaci, požadovaného úřady státní správy z důvodů veřejné bezpečnosti.

V nejbližší době bude s postupným zaváděním evropských norem pro většinu výrobků silničního zařízení zavedena značka CE, která bude potvrzovat shodu výrobků silničního zařízení s požadavky evropských právních i technických předpisů a současně zaručí takto označeným výrobkům právo volného pohybu v zemích Evropské unie.

Snaha o certifikaci výrobků silničního zařízení v rámci jednotného evropského trhu vedla v r. 1992 ke zřízení Asociace pro certifikaci silničního zařízení (**AS**sociation pour la **QU**alification des **É**quipements de la **R**oute – ASQUER), která sdružuje skupiny účastníků, kterých se certifikace výrobků bezprostředně týká: hlavní dodavatele (investory), výrobce jednotlivých druhů silničního zařízení, technické a vědecké experty.

Asociace ASQUER byla zplnomocněna Francouzským normalizačním institutem (AFNOR), aby v současné době spravovala značku NF a udělovala ji výrobkům, nabízeným průmyslovou sférou. Značka NF prokazuje shodu s francouzskými výrobovými normami (v roce 1998 bylo uděleno více než 600 oprávnění používat značku NF více než 60 francouzským a zahraničním výrobcům).

Asociace ASQUER rozvíjí postupy posouzení a prokázání shody, aby tak byla zabezpečena jakost výrobků silničního zařízení. Asociace ASQUER, opírající se o vlastní výzkumy a zkoušky, byla již předběžně úředně uznána francouzskými úřady státní správy; bude v budoucnosti přirozeně plnit úkoly francouzského certifikačního orgánu pro udělování značky CE.

Za jakých podmínek bude probíhat certifikace pro získání značky CE? Jak budou přesně definovány postupy při jejím získávání? V této oblasti zůstává několik otevřených otázek, na které se pokusíme dát odpověď v další části tohoto příspěvku.

Kompetence certifikačních orgánů

V oblasti silničního zařízení (s výjimkou zařízení pro snížení hluku silničního provozu a clon proti oslnění) vyžaduje Směrnice CPD prokázání shody výrobků třetí stranou. Tyto audity budou prováděny uznávanými oprávněnými a úředně zmocněnými orgány: úředně stanovenými orgány, jmenovanými členskými státy Evropské unie na základě kritérií kompetence, nestrannosti a neúplatnosti. Akreditace podle evropské normy EN 45011 „Všeobecné požadavky na orgány provozující systémy certifikace výrobků“ se shoduje s požadavky Směrnice pro schvalování certifikačních orgánů – je to však postačující? Podstatné je, aby národní akreditační orgány pracovaly podle stejných kritérií a požadavků, aby se tak zajistila rovnocenná úroveň kompetence všech orgánů, akreditovaných ve všech státech Evropské unie.

Souhrnná aplikace atestačních postupů prokazování shody bude v podstatě spočívat na účinné koordinaci akreditovaných orgánů prostřednictvím Evropské komise. Značka CE je otázkou velmi blízké budoucnosti, přesto by se mohly objevit některé problémy:

- Spolupráce národních orgánů s normalizačními institucemi je málo účinná, což by mohlo vést v praxi k nesnázím, pokud jde o aplikaci požadavků norem;
- Normy pro prokazování shody u výrobků silničního zařízení se právě připravují (a mnohé již dokončují) v jednotlivých pracovních skupinách CEN/TC 226, zatímco úředně stanovené orgány připravují v koordinačních komisích doporučení pro jednotnou aplikaci směrnice. Až budou tyto normy vydány, nebude to pro certifikační orgány již příliš pozdě? Oborová skupina „Silniční zařízení“ pro evropskou koordinaci akreditovaných orgánů svou práci dosud nezahájila!

- Bez minima právních ustanovení o účinném řízení riskuje harmonizace postupů akreditovaných orgánů, že se stane pouhým zbožným přáním. Nicméně to bude právě ona, která bude základem spolehlivosti systému.

Certifikační úkoly

Počáteční typové zkoušky, audit a podnikové řízení jakosti výroby, prováděné výrobcem a třetí stranou budou jádrem certifikačních úkolů, které bude provádět certifikační orgán pro značku CE.

V rámci značky NF již asociace ASQUER zabezpečuje komplex úkolů podle požadavků norem a podle všeobecných pravidel, vydávaných Francouzským normalizačním institutem AFNOR.

Kromě znalosti jednotlivých výrobků má asociace ASQUER vnést do procesu udělování značky CE svoje zkušenosti s certifikačními postupy. Nicméně organizace a obsah těchto postupů ještě vyžadují, aby byly upřesněny, zejména v těchto bodech:

- **Organizace úkolů**

V systému značky NF je pro výrobce jediným vstupním bodem asociace ASQUER, která si svobodně vybírá své spolupracovníky, zkušební a kontrolní orgány.

V systému značky CE je certifikační orgán plně odpovědný za prokázání shody. Aby se zajistilo splnění jeho všeobecné odpovědnosti, bude třeba uzavřít smlouvu se zkušebními a kontrolními orgány. V případě, že tyto orgány nebudou nutně úředně uznávány členskými státy Evropské unie, což se v současné době rýsuje jako postoj Evropské komise, upřesnění jejich kompetence bude ponecháno názoru certifikačních orgánů, které nicméně budou muset o výsledku informovat členské státy Evropské unie.

Je jasné, že vstupním bodem do systému zůstává certifikační orgán a že volba zkušebního orgánu nenáleží výrobcí. Toto pravidlo může v některých případech omezit svobodu, kterou má v Evropě výrobce při volbě certifikačního orgánu, je však nezbytné pro stanovení odpovědností (pro silniční záchranné systémy, které často vyžadují nárazové zkoušky, crash tests).

- **Obsah úkolů**

Směrnice ohledně žádosti o udělení značky NF předpokládá audit výrobní jednotky, která vyrábí výrobek, případně výrobky, které jsou předmětem žádosti o udělení značky NF. Kromě těchto auditů, umožňujících ověření existence a účinnosti systému řízení jakosti, kontroly zhotovitele, ověření jeho schopnosti ovládat zkušební postupy náležející pod jeho odpovědnost, se přikročilo k periodickým dozorům. Jejich smyslem je ověřit, zda všechna ustanovení jsou trvale zachovávána.

Tyto úkoly, audit a systém dozorů budou organizovány v rámci certifikace CE.

Budou však muset být přesně definovány, aby soustava norem, tj. praktické postupy, byla harmonizována s úrovní požadovanou v evropských normách.

Stejně jako při auditu, tak i při dozorech v systému NF mohou být zkoušky navíc prováděny subdodavatelskou laboratoří asociace ASQUER nebo podle potřeby i samotným výrobcem. Odběr vzorků pro zkoušky provádí u výrobce pověřený pracovník inspekčního orgánu. Kromě toho může tento pracovník v případě potřeby odebírat vzorky u kteréhokoliv odběratele nebo u zákazníka. Tyto zkoušky jsou podstatné a zkušenosti asociace ASQUER dokazují jejich nezbytnost pro spolehlivost značky jakosti.

Rozhodnutí Evropské komise ukazuje, že systém 1 prokazování shody u výrobků silničního zařízení se bude provádět bez zkoušek odebraných zkušebních vzorků. Jestliže se tento předpoklad potvrdí, audity v podnicích budou pouze ověřovat systémy podnikového řízení jakosti výroby. Certifikace výrobků se nemůže omezit na samotnou certifikaci systému jakosti.

Neběží o zatížení systému nadměrnými finančními náklady za provádění zkoušek, nýbrž o vytvoření systému nejvyšší věrohodnosti a spolehlivosti, který dokáže vzbudit důvěru všech zúčastněných ve značku CE a trvale ji udržet.

- **Zavedení značky CE**

Zavedení značky CE pro výrobky silničního zařízení před nás klade otázku ponechání či zrušení doplňkové značky jakosti NF. Ještě je příliš brzy na odpověď (harmonizované normy se teprve připravují); zdá se však, že budou přijaty tyto podmínky:

- Výrobek bude moci mít doplňkovou značku NF, pokud bude tato značka plnit odlišnou funkci, než značka CE a pokud nezpůsobí zmatek a nesníží transparentnost systému;
- Členské státy Evropské unie nebudou moci ve svých národních normalizačních soustavách povolit odkazy na jiné značky shody – pouze na značku CE.

Závěr

Asociace ASQUER má šanci zařadit se do konkurenčního evropského prostředí akreditovaných orgánů, kde rozhodujícím faktorem budou lhůty pro získání značky CE a náklady na certifikaci.

Doufejme, že jakost výrobků má již svoje pevné místo v praxi akreditovaných orgánů. Jakost je totiž nezbytným předpokladem důvěry, za kterou hlavní dodavatelé a investoři ponesou odpovědnost v budoucí značce CE pro výrobky silniční zařízení.